

ALUEELLISTEN OPS-OHJAAJIEN KOULUTTAJA- JA VALMENTAJAKOULUTUS

Opetusministeriö on käynnistämässä tuntijakoa koskevan uudistustyön. Ministeriössä valmistellaan oppimisen tukea koskevia perusopetuslain muutoksia. Opetushallituksessa ja koulutuksen arviointineuvostossa arvioidaan opetussuunnitelman perusteiden toimivuutta. Voimme siis ennakoida, että myös opetussuunnitelman perusteita koskeva uudistustyö on lähi-vuosina edessä.

Opetusalan koulutuskeskus jatkaa yhteistyössä Opetushallituksen kanssa mission ”**jotta tuli ei sammuisi**” edistämistä tarjoamalla laadukasta koulutuspalvelua ja tukea koulujen/kuntien opetussuunnitelmien kehittämistyöhön.

Keväällä 2009 alkaa kaksi uutta koulutusohjelmaa:

1. Alueellinen OPS-ohjaajien kouluttajakoulutus (8 op) alkaa 19. – 20.3.2009 Tampereella (haku 13.2.2009 mennessä).

Sen käytyään osallistujilla oletetaan olevan

- valmiudet tukea ja ohjata opetussuunnitelman perusteiden sekä paikallisten opetussuunnitelmien toteutumista ja seuranta
- perustaidot toimia alueella kouluttajana, konsulttina ja tiimien jäsenenä opetussuunnitelmien kehittämistyössä

2. Alueellinen OPS-valmentajakoulutus (10 op) alkaa 5. – 6.2.2009 Lahdessa (haku 12.12.2008 mennessä).

Sen käytyään osallistuja

- tuntee opetussuunnitelmien taustarakenteet ja on sisäistänyt sen jatkuvan kehittämisen merkityksen
- omaa valmiudet toimia kouluttajana, konsulttina ja asiantuntijana erilaisissa OPS-prosesseissa.

Valmentajakoulutus on tarkoitettu kouluttajakoulutuksen käyneille ja/tai kokeneille aikuiskouluttajille. Osallistujien odotetaan toimivan kouluttajina jo ohjelman aikana pareittain tai kollegiaalisissa ryhmissä.

Koulutukset ovat Opetushallituksen rahoittamia (osallistujalle maksuttomia). Molempien koulutusten toteutusmallit ja metodiikka perustuvat yhteistoiminnalliseen, kokemukselliseen ja kollegiaaliseen työskentelyyn sekä hyvien käytäntöjen yhteiseen reflektointiin ja jakamiseen. Koulutuksiin otetaan hakemusten perusteella 24 henkilöä.

Linkki hakulomakkeeseen www.opeko.fi/lomake/ops.htm

Linkki valmentajakoulutuksen hakulomakkeeseen www.opeko.fi/lomake/opsv.htm

LIITTEET

- Koulutusohjelman taustaa (liite 1)
- Koulutuksen RAKENNEMALLI (liite 2)
- Kouluttajakoulutuksen esite ja sisällöt (liite 3)
- OPS-valmentajakoulutuksen esite ja sisällöt (liite 4)

Lisätiedot:

Anneli Uusitalo, anneli.uusitalo@opeko.fi, 050 361 1842

ALUEELLISTEN OPS-OHJAAJIEN VALMENTAJA- ja KOULUTTAJAKOULUTUS

Taustaa

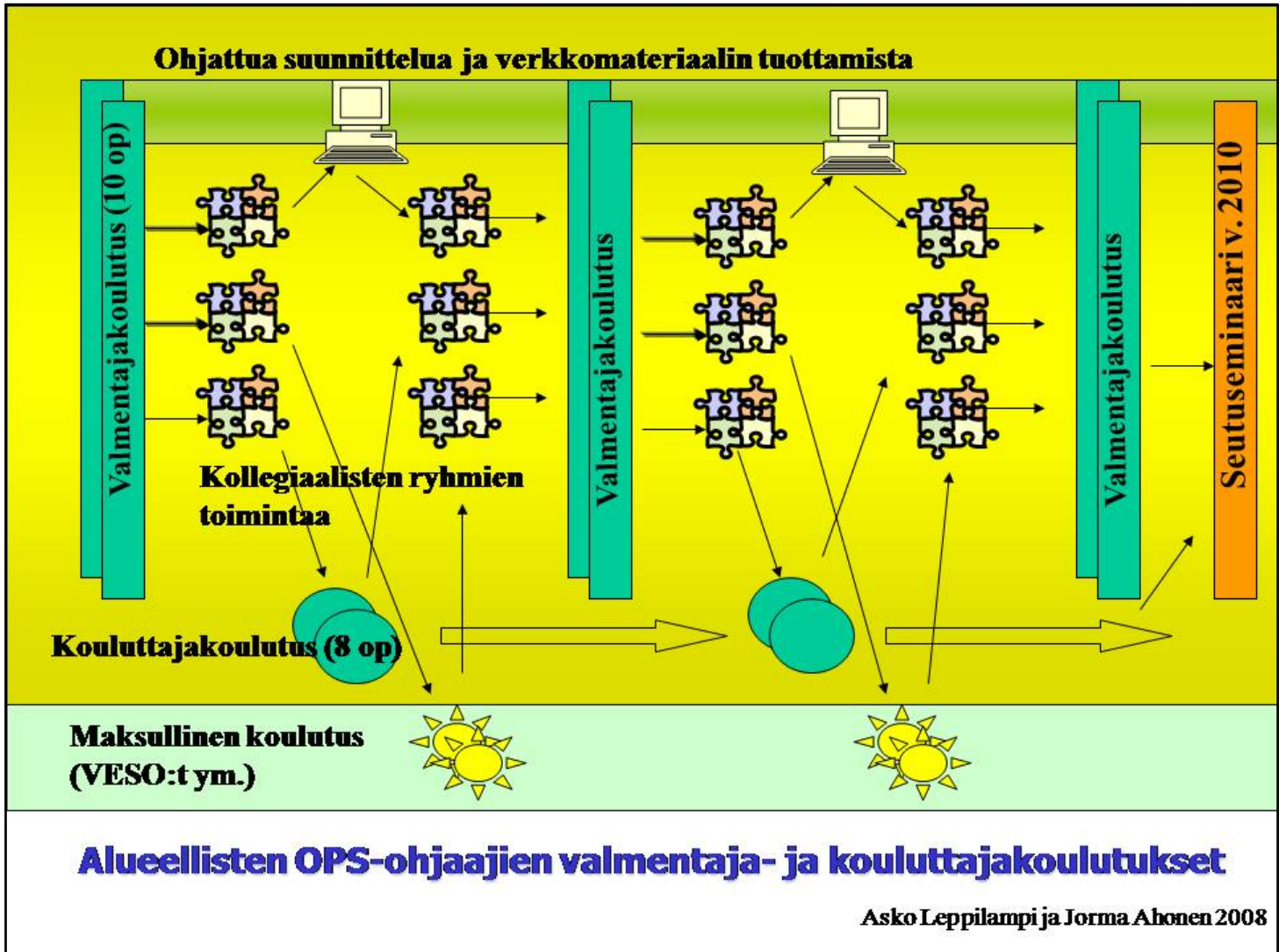
Opetussuunnitelmien perusteet uudistettiin v. 2004 ja ne tuli ottaa käyttöön kaikilla vuosiluokilla viimeistään syksyllä 2006. Nyt eletään aikaa, jolloin paikallisten opetussuunnitelmien hyvä toteuttaminen ja omiin kehittämistarpeisiin liittyvä uudistaminen on keskeistä. Hyvää tarkastelutaustaa paikalliselle työlle on saatu Opetushallituksen toteuttamasta opetussuunnitelmaseurannasta. Myös Koulutuksen arviointineuvosto on aloittamassa opetussuunnitelman perusteiden toimivuuteen liittyvän arviointityön. Samalla on viisasta osata valmistautua tuleviin muutoksiin. Muutokset käynnistyvät tuntijakoon liittyvällä uudistustyöllä vuonna 2009 ja vähitellen sen jälkeen alkaa myös opetussuunnitelman valtakunnallisten perusteiden pohdinta.

Vuoden 2004 uudistuksen yhteydessä koulutettiin eri puolille maata satoja alueellisia prosessinohjaajia, joiden tehtävänä oli tukea oman alueensa ops-prosessia ja huolehtia sen tuloksellisesta toteuttamisesta. Näiden prosessinohjaajien luotsaama opetussuunnitelmien jatkuva kehittämistyö on meneillään useimmissa kunnissa. Pian edellisen OPS-työprosessin jälkeen järjestetyissä alueellisissa seurantaseminaareissa lähdettiin ennakoimaan jo seuraavaa uudistusta. Seminaareissa syntyi missio ”jotta tuli ei sammuisi”. Osallistujien yhteinen näkemys oli, että tarvitaan lisää innostuneita asiantuntijoita ja kouluttajia.

Vuonna 2007 alkoivat Opetusalan koulutuskeskuksen ja opetushallituksen organisoimat alueelliset OPS-kouluttajakoulutukset. Valmennuksen ohessa syntyneissä alueellisissa, kollegiaalisissa ryhmissä luotiin toimintamalleja mission toteuttamiseksi. Osallistujien yhteisenä visiona oli halu opetussuunnitelmatyön jatkuvaan kehittämiseen omilla kouluissa sekä varautuminen seuraavaan uudistukseen. Koulutuksissa tämä ajatus on merkinnyt myös ennakoivaa suunnitelmaa siitä, miten kunnissa ja alueilla onnistutaan säilyttämään valmius opetussuunnitelman eri alueiden kehittämiseen asiantuntijatyön kautta.

Opettaja-TV

Opettaja.tv on Opetushallituksen ja YLE:n tarjoama koulutyötä tukeva apuväline, johon kuuluu tv-ohjelmia YLE Teemalla ja laaja verkkosivusto <http://opettajatv.yle.fi>. Opettaja.tv tarttuu opettajan ja koulutuksen arkeen liittyviin puheenaiheisiin. Kaikki ohjelmat ja materiaalit ovat katsottavissa sivuston arkistossa. Yhtenä kollegiaalisten ryhmien tehtävänä on tutustua johonkin omaa työtä ja ops-koulutusta tukevaan Opettaja.tv:n teemaan ja osallistua siellä aiheesta käytävään keskusteluun. Teemoja ovat mm. opetusmenetelmät, oppimisympäristöt, opinto-ohjaus ja arviointi.

Liite 3

”Jotta tuli ei sammuisi.”

Alueellisten OPS-ohjaajien kouluttajakoulutus (8 op)

Osallistujat

Koulutus on suunnattu koulujen opetussuunnitelmatyön kehittäjille, ensisijaisesti edellisessä opetussuunnitelmauudistuksen prosessinohjaajakoulutuksessa ja siihen liittyvissä vuoden 2006 arviointiseminaareissa aktiivisesti mukana olleille. Myös muut voivat hakea koulutukseen. Valintavaiheessa painotetaan aiempaa aikuiskouluttaja- ja ohjaajakokemusta. Etusijalle asetetaan hakijat, joiden ohjaustyö palvelee useamman kunnan tarpeita ja joilla on ns. tukipari tai -ryhmä omalta alueeltaan koulutusohjelmassa mukana. Oman esimiehen puolto osallistumiselle otetaan valintatilanteessa huomioon. Koulutukseen otetaan 24 osallistujaa hakemusten perusteella.

Keskeiset tavoitteet

Koulutuksen keskeinen tavoite on antaa osallistujille valmiuksia tukea ja ohjata opetussuunnitelman perusteiden ja paikallisten opetussuunnitelmien toteutumista ja seuranta koulussa ja kunnissa. Koulutuksella tuetaan koulu- ja kuntakohtaista, seudullista sekä kansallista verkostoitumista ja yhteistyötä. Koulutuksessa pohditaan myös opetussuunnitelmien jatkuvan kehittämisen edellyttämiä rakenteita.

Koulutuksen avulla halutaan lisätä osallistujien valmiuksia toimia kouluttajana, konsulttina ja tiimien jäsenenä. Ohjelmalla pyritään myös siihen, että se lisää osaamista suunnittelutyöhön ja aktivoivien ryhmä- ja oppijakeskeisten menetelmien käyttämiseen.

Koulutuksen rakenne ja alkaminen

Koulutusohjelma rakentuu 6 - 7 lähiopetuspäivästä, kollegiaalisten ryhmien tapaamisista lähijaksojen välillä ja verkkotyöskentelystä. Koulutukseen liittyy yhden opintopisteen laajuinen kehittämistehtävä/lopputyö, jonka osana jokainen osallistuja on vetovastuussa jostain koulutusprosessista kouluttajaryhmän jäsenenä. Kouluttajakoulutus alkaa **19. – 20.3.2009**.

Kouluttajat

Kurssin vastuukouluttajina toimivat työyhteisökouluttaja, työnohjaaja, Asko Leppilampi ja OPS-kouluttaja, työnohjaaja, Jorma Ahonen.

Lisäksi valmentajina ja asiantuntijoina käytetään tarvittaessa muita kokeneita kouluttajakouluttajia sekä Opetushallituksen edustajia.

Kustannukset

Kurssi on Opetushallituksen rahoittamaa ja siten osallistujille maksutonta. Osallistujat tai heidän taustayhteisönsä vastaavat matka-, majoitus- ja ruokailukustannuksistaan.

Koulutukseen hakeminen ja lisätiedot

Opetusalan koulutuskeskus, koulutuskoordinaattori Anneli Uusitalo anneli.uusitalo@opeko.fi, puh. 050 361 1842.

Hakulomake osoitteessa www.opeko.fi/lomake/ops.htm, haku **13.2.2008** mennessä.

Ohjausryhmä

Koulutuksen suunnittelusta ja ohjauksesta vastaa työryhmä, johon kuuluvat kouluttajien lisäksi opetusneuvokset Irmeli Halinen ja Hely Parkkinen Opetushallituksesta sekä koulutuspäällikkö Marita Parkkonen ja koulutuskoordinaattori Anneli Uusitalo OPEKO:sta. Ryhmä myös valitsee osallistujat koulutukseen.

Kouluttajakoulutuksen sisältöluonnoksia

Opetussuunnitelma

- opettajan ja opiskelijan rooli opetussuunnitelman kehittämisessä
- transmissio, transaktio vai transformaatio?
- opetussuunnitelmatyö: projekti vai prosessi?
- mihin opetussuunnitelma vaikuttaa, miten sitä koulussa ja kunnassa käytetään?
- opetussuunnitelman toteutumisen seuranta ja jatkuva kehittäminen
- opetussuunnitelma kuntakohtaisen ja seudullisen kehittämistyön välineenä
- opetussuunnitelma linkkinä kansalliseen kehittämiseen

Muutos ja sen hallinta

- johtajan keinot työyhteisön voimavarojen hyödyntämisessä
- jaettu johtajuus työyhteisössä
- toimintakulttuurin muutos: mitä, miksi, miten?
- kohti oppivaa, yhteistoiminnallista oppilaitosta
- verkostoituminen osana oppilaitoksen kehittämistä

Oppiminen

- miten motivoida oppijoita?
- yhteistoiminnallinen oppiminen: teoreettinen tausta ja toteutus
- ongelmalähtöinen oppiminen: teoreettinen tausta ja toteutus
- miten ohjata oppimis- ja arviointiprosessia?
- miten suunnitella ja toteuttaa vaikuttavaa, oppijakeskeistä opetusta?
- miten käyttää opetuksessa nykyisen oppimiskäsityksen mukaisia aktiivisia ryhmä- ja oppijakeskeisiä opetus- ja arviointimenetelmiä?
- mikä on itseohjautuvien opiskeluryhmien merkitys opetuksessa?

Arviointi

- miten arvioida opetusta, ryhmän toimintaa ja itseä?
- mitkä ovat vaikuttavan koulutuksen elementit?
- miten luoda arvioinnille positiivinen, kasvuun kannustava merkitys?
- reflektio osana kehittämistä
- millainen arviointi edesauttaa koulun pedagogisen toiminnan kehittämistä?

Koulutus ja konsultointi

- miten suunnitella ja toteuttaa vaikuttavaa, asiakaskesteistä koulutusta ja konsultointia?
- millaisia työkaluja ja tyylejä ammattitaitoisen kouluttajan tulee hallita?
- mikä on kollegiaalisuuden merkitys yksilön ja organisaation kehittämisessä?
- miten käyttää koulutuksessa ja konsultoinnissa nykyisen oppimiskäsityksen mukaisia aktiivisia ryhmä- ja oppijakeskeisiä menetelmiä?
- mitä hyötyä on verkostoitumisesta?
- mitä tarkoittaa osaamisen johtaminen ja miten se toimii käytännössä?
- miten rakentaa hyvin toimiva koulu?

Lopulliset sisällöt päätetään yhdessä osallistujien kanssa.

TULE MUKAAN OPPIMAAN JA KEHITTYMÄÄN!

Liite 4

”Jotta tuli ei sammuisi.”

Alueellisten OPS-ohjaajien valmentajakoulutus (10 op)

Osallistujat

Koulutukseen voivat osallistua alueellisten OPS-ohjaajien kouluttajakoulutuksen suorittaneet. Myös kokeneet aikuiskouluttajat voivat hakea koulutukseen. Etusijalle asetetaan hakijat, joiden ohjaustyö palvelee useamman kunnan tarpeita ja joilla on ns. tukipari tai –ryhmä omalta alueeltaan koulutusohjelmassa mukana. Oman esimiehen puolto osallistumiselle otetaan valintatilanteessa huomioon. Koulutukseen otetaan 24 osallistujaa hakemusten perusteella.

Keskeiset tavoitteet

Koulutuksen keskeinen tavoite on lisätä osallistujien valmiuksia tukea ja ohjata opetussuunnitelman perusteiden ja paikallisten opetussuunnitelmien toteutumista ja seurantaa kouluissa ja kunnissa. Koulutuksella tuetaan koulu- ja kuntakohtaista, seudullista sekä kansallista verkostoitumista ja yhteistyötä. Koulutuksessa pohditaan myös opetussuunnitelmien jatkuvan kehittämisen edellyttämiä rakenteita. Koulutuksen jälkeen osallistujien oletetaan omaavan riittävät taidot toimia itsenäisesti alueellisena kouluttajana ja konsulttina.

Koulutuksen rakenne ja alkaminen

Koulutusohjelma rakentuu 6 - 8 lähiopetuspäivästä, kollegiaalisten ryhmien tapaamisista lähijaksojen välillä ja verkkotyöskentelystä. Koulutukseen liittyy ohjattu käytännön harjoittelu, jossa jokainen osallistuja toimii kouluttajana tai konsulttina OPS-kouluttajakoulutuksessa ja/tai kuntien VESO-päivillä tms. sekä kollegiaalisten ryhmien tapaamiset (yht. 4 päivää). Koulutus toteutetaan valtakunnallisena (enintään 25 osallistujaa). Valmentajakoulutus alkaa 5. – 6.2.2009.

Kouluttajat

Kurssin vastuukouluttajina ja koordinaattoreina toimivat työyhteisökouluttaja, työnohjaaja, Asko Leppilampi ja työyhteisökouluttaja, työnohjaaja, Jorma Ahonen. Lisäksi valmentajina ja asiantuntijoina käytetään tarvittaessa muita kokeneita kouluttajakouluttajia sekä Opetushallituksen edustajia.

Kustannukset

Kurssi on Opetushallituksen rahoittamaa ja siten osallistujille maksutonta koulutusta. Osallistujat tai heidän taustayhteisönsä vastaavat matka-, majoitus- ja ruokailukustannuksistaan.

Koulutukseen hakeminen ja lisätiedot

Opetusalan koulutuskeskus, koulutuskoordinaattori Anneli Uusitalo anneli.uusitalo@opeko.fi, puh. 050 361 1842.

Hakulomake osoitteessa www.opeko.fi/lomake/opsv.htm, haku **12.12.2008** mennessä.

Ohjausryhmä

Koulutuksen suunnittelusta ja ohjauksesta vastaa työryhmä, johon kuuluvat vastuukouluttajien lisäksi opetusneuvokset Irmeli Halinen ja Hely Parkkinen Opetushallituksesta sekä koulutuspäällikkö Marita Parkkinen ja koulutuskoordinaattori Anneli Uusitalo OPEKO:sta. Ohjausryhmä myös valitsee kurssin osallistujat.

Valmentajakoulutuksen sisältö on pääasiassa sama kuin peruskurssilla, mutta asioita syvennellään tuntuvasti. Harjoittelun (osin ohjattua) osuus on merkittävä.

Opetussuunnitelma

- opettajan ja opiskelijan rooli opetussuunnitelman kehittämisessä
- transmissio, transaktio vai transformaatio?
- opetussuunnitelmatyö: projekti vai prosessi?
- mihin opetussuunnitelma vaikuttaa, miten sitä koulussa ja kunnassa käytetään?
- opetussuunnitelman toteutumisen seuranta ja jatkuva kehittäminen
- opetussuunnitelma kuntakohtaisen ja seudullisen kehittämistyön välineenä
- opetussuunnitelma linkkinä kansalliseen kehittämiseen

Muutos ja sen hallinta

- johtajan keinot työyhteisön voimavarojen hyödyntämisessä
- jaettu johtajuus työyhteisössä
- toimintakulttuurin muutos: mitä, miksi, miten?
- kohti oppivaa, yhteistoiminnallista oppilaitosta
- verkostoituminen osana oppilaitoksen kehittämistä

Oppiminen

- miten motivoida oppijoita?
- yhteistoiminnallinen oppiminen: teoreettinen tausta ja toteutus
- ongelmalähtöinen oppiminen: teoreettinen tausta ja toteutus
- miten ohjata oppimis- ja arviointiprosessia?
- miten suunnitella ja toteuttaa vaikuttavaa, oppijakeskeistä opetusta?
- miten käyttää opetuksessa nykyisen oppimiskäsityksen mukaisia aktiivisia ryhmä- ja oppijakeskeisiä opetus- ja arviointimenetelmiä?
- mikä on itseohjautuvien opiskeluryhmien merkitys opetuksessa?

Arviointi

- miten arvioida opetusta, ryhmän toimintaa ja itseä?
- mitkä ovat vaikuttavan koulutuksen elementit?
- miten luoda arvioinnille positiivinen, kasvuun kannustava merkitys?
- reflektio osana kehittämistä
- millainen arviointi edesauttaa koulun pedagogisen toiminnan kehittämistä?

Koulutus ja konsultointi

- miten suunnitella ja toteuttaa vaikuttavaa, asiakaskeskeistä koulutusta ja konsultointia?
- millaisia työkaluja ja tyylejä ammattitaitoisen kouluttajan tulee hallita?
- mikä on kollegiaalisuuden merkitys yksilön ja organisaation kehittämisessä?
- miten käyttää koulutuksessa ja konsultoinnissa nykyisen oppimiskäsityksen mukaisia aktiivisia ryhmä- ja oppijakeskeisiä menetelmiä?
- mitä hyötyä on verkostoitumisesta?
- mitä tarkoittaa osaamisen johtaminen ja miten se toimii käytännössä?
- miten rakentaa hyvin toimiva koulu?

Lopulliset sisällöt päätetään yhdessä osallistujien kanssa.

TULE MUKAAN OPPIMAAN JA KEHITTYMÄÄN!